ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ ПО ТЕХНИКА И СТРОИТЕЛСТВО
„АРХ. ЙОРДАН МИЛАНОВ”
гр. Перник 2303; кв. ”Мошино 0878472144 e-mail: info1403234@edu.mon.bg

УТВЪРДИЛ

ДИРЕКТОР:

/Цветелина Борисова/

П О Л И Т И К И

ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА ТОРМОЗА И НАСИЛИЕТО В ПГТС „АРХ. ЙОРДАН МИЛАНОВ“ – ГРАД ПЕРНИК

УЧЕБНА 2026/2027 ГОДИНА

Разработени в съответствие със Закона за предучилищното и училищното образование, Закона за закрила на детето, Наредбата за приобщаващото образование, Механизма за противодействие на тормоза и насилието в институциите в системата на предучилищното и училищното образование, утвърден със Заповед № РД09-5906/28.12.2017 г. на министъра на образованието и науката, Алгоритъма за прилагане на Механизма и приложимите вътрешни правила на училището.

I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Настоящите политики определят единния училищен подход за превенция, разпознаване, регистриране и интервенция при прояви на насилие и тормоз. Те са насочени към изграждане на сигурна, подкрепяща и приобщаваща образователна среда, основана на уважение към достойнството, правата и най-добрия интерес на детето.

Противодействието на тормоза и насилието е обща отговорност на директора, педагогическите специалисти, непедагогическия персонал, учениците, родителите и партньорските институции. Всеки служител, който стане свидетел или получи информация за насилие, реагира своевременно съобразно тежестта на случая и установения ред.

II. ОСНОВНИ ПОНЯТИЯ И ФОРМИ НА НАСИЛИЕ И ТОРМОЗ

1. Насилие

Насилие над дете е действие или бездействие, което причинява или може да причини вреда на здравето, живота, развитието или достойнството на детето. То може да се прояви във физическа, психическа, сексуална форма, чрез пренебрегване или експлоатация и може да възникне в семейна, училищна, обществена или дигитална среда.

- Физическо насилие – причиняване на болка, телесно увреждане или друг физически дискомфорт, включително удряне, блъскане, ритане, дърпане, ограничаване на движението и други действия срещу телесната неприкосновеност.
- Психическо насилие – обиди, унижение, заплахи, отхвърляне, дискриминационно отношение, системно подценяване, сплашване, манипулиране или други действия, които увреждат психичното и емоционалното развитие.
- Сексуално насилие – въвличане на дете в сексуални действия или съдържание, за които то не може да даде валидно информирано съгласие или за които не е подготвено съобразно възрастта и развитието си.
- Пренебрегване – трайно или съществено неосигуряване на необходимите грижи за здравето, образованието, сигурността, емоционалното развитие, храненето или подходящата среда за живот, когато отговорното лице има възможност да ги осигури.

2. Тормоз

Тормозът е форма на насилие, характеризираща се с повтаряемост, целенасоченост и дисбаланс на силите, при която засегнатото дете трудно може да се защити само. Еднократен конфликт или спор не се определя автоматично като тормоз, но всяка проява на насилие изисква адекватна реакция.

- Физически тормоз – удряне, блъскане, ритане, щипане, спъване, повреждане или отнемане на вещи, затваряне или друго физическо въздействие.
- Вербален тормоз – обиди, подигравки, унизителни прякори, заплахи, злепоставяне и системно словесно притесняване.
- Психически и социален тормоз – изолиране, игнориране, разпространяване на слухове, изнудване, сплашване, манипулиране на отношенията и натиск върху други ученици да изключат дадено дете.
- Кибертормоз – тормоз чрез социални мрежи, чатове, електронни платформи, игри и други дигитални канали, включително обидни или заплашителни съобщения, разпространяване без основание на снимки/записи, фалшиви профили, кражба на самоличност, публикуване на унизително, манипулирано или генерирано съдържание и целенасочено онлайн изключване.

При всички действия се спазват изискванията за защита на личните данни, поверителност и ограничаване на информацията до лицата, които имат служебна необходимост да я получат.

III. ЦЕЛИ НА УЧИЛИЩНАТА ПОЛИТИКА

1. Създаване и поддържане на безопасна, позитивна и приобщаваща училищна среда.
2. Ранно разпознаване на рискови ситуации и своевременна намеса.
3. Изграждане на социално-емоционални умения, уважение, толерантност и ненасилствено решаване на конфликти.
4. Осигуряване на подкрепа за учениците, преживели насилие или тормоз, за учениците, проявили агресивно поведение, и за свидетелите.
5. Активно партньорство с родителите и координирано взаимодействие с компетентните институции.
6. Намаляване на риска от кибертормоз и насърчаване на отговорно дигитално поведение.
7. Проследяване на предприетите мерки и оценяване на тяхната ефективност.

IV. ПРЕВЕНЦИЯ

1. Оценка на ситуацията

Училищният координационен съвет (УКС) организира периодична оценка на училищната среда чрез подходящи инструменти – анонимни анкети, наблюдение, анализ на сигнали и регистрирани случаи, разговори с ученици, родители и персонал. Оценката служи за определяне на рисковите места, форми на насилие и необходимите превантивни дейности.

Резултатите се анализират от УКС и се използват при актуализиране на годишния план за превенция и интервенция. Информацията се представя обобщено, без разкриване на лични данни.

2. Дейности на ниво клас/паралелка

- В началото на учебната година всяка паралелка изработва и приема правила за уважително и безопасно поведение, включително в дигитална среда.
- В часа на класа се провеждат теми и практически дейности за разпознаване на насилие и тормоз, кибертормоз, управление на конфликти, емпатия, лични граници, права и отговорности.
- Учениците се информират към кого и по какъв начин могат да се обърнат за помощ и се насърчават да съобщават за притеснителни ситуации, без да се допуска стигматизиране или ответно преследване.
- При необходимост се провеждат индивидуални и групови консултации от педагогическия съветник/психолог и други специалисти.

3. Дейности на ниво училище

- Директорът определя със заповед състава на УКС за учебната 2026/2027 г. и осигурява условия за неговата работа.
- УКС планира, координира и проследява дейностите по превенция и интервенция и ежегодно актуализира училищния план.
- Организира се запознаване на педагогическия и непедагогическия персонал с Механизма, Алгоритъма за прилагането му, вътрешните правила и действията при различни нива на риск.
- Системата за дежурство и наблюдение се актуализира спрямо установените рискови места и периоди.

- Провеждат се квалификационни и информационни дейности по теми като разпознаване на насилие, кибертормоз, кризисна реакция, възстановителни практики, работа с родители и защита на личните данни.
- Поддържат се достъпни канали за подаване на сигнали и се гарантира поверителност в рамките на закона.
- Правилата за противодействие на тормоза и насилието се съгласуват с Правилника за дейността на училището, Етичния кодекс и другите вътрешни документи.

4. Работа с родители и общност

Родителите се информират за училищната политика, начините за разпознаване на насилие и тормоз, каналите за сигнализиране и възможностите за подкрепа. При конкретен случай взаимодействието с родителите се осъществява своевременно, спокойно и партньорски, при зачитане на интереса и достойнството на всички деца.

Училището взаимодейства според необходимостта и компетентността с Дирекция „Социално подпомагане“ Отдел „Закрила на детето“, МВР, местната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните, РУО, общината, здравни и други компетентни служби и специалисти.

V. ИНТЕРВЕНЦИЯ ПРИ СЛУЧАЙ НА НАСИЛИЕ ИЛИ ТОРМОЗ

1. Незабавна реакция

- Всеки служител, който стане свидетел на насилие или тормоз, предприема действия за безопасно прекратяване на ситуацията и предотвратяване на непосредствен риск.
- При физическа агресия се прекратява физическият контакт, без действия, които създават допълнителен риск за участниците.
- При необходимост се осигурява медицинска помощ и незабавно се уведомява директорът или определено от него длъжностно лице.
- Първоначалната реакция е насочена към безопасността. Подробното изясняване на случая се извършва след успокояване на участниците и поотделно, когато това е подходящо.
- Не се допуска публично обсъждане, обвиняване, унижаване или принудително помиряване на участниците.

2. Преценка на тежестта и действия по случая

Случаят се преценява съобразно характера, интензитета, повторяемостта, възрастта на участниците, дисбаланса на силите, нанесените вреди и риска за здравето и живота. Действията се съобразяват с нивата и стъпките, определени в действащия Механизъм и Алгоритъма за прилагането му.

При по-леки и еднократни прояви се прилагат педагогически и възстановителни подходи – разговор, договаряне на конкретни действия за поправяне на вредата, подкрепа и проследяване. Възстановителен разговор или среща се провежда само когато е подходящо и безопасно и не поставя засегнатото дете под натиск.

При повторяемост, по-сериозна вреда или данни за тормоз се уведомяват класният ръководител, директорът и УКС, документира се случаят по установения ред, информират се родителите и се изготвят конкретни мерки за подкрепа и проследяване.

При тежко насилие, непосредствена опасност за живота или здравето, данни за престъпление или дете в риск се предприема незабавно уведомяване на компетентните органи съобразно закона и приложимите координационни механизми. При спешност се използва телефон 112.

3. Работа с ученика, преживял насилие или тормоз

- Осигурява се спокойна и защитена среда за изслушване, без обвиняване и без многократно разпитване.
- Разяснява се по разбираем начин какви действия ще бъдат предприети и кои лица е необходимо да бъдат уведомени.
- При необходимост се осигурява психологическа, педагогическа и друга подкрепа и се планират мерки за безопасност.
- Проследява се състоянието на ученика и рискът от повторно насилие или ответни действия.

4. Работа с ученика, проявил насилие или тормоз

- Поведенческата проява се разглежда отделно от личността на ученика – ясно се заявява, че насилието е недопустимо, без унижение и етикетиране.
- Изясняват се причините и факторите, свързани с поведението, и се определят подходящи педагогически, подкрепящи и при необходимост възстановителни мерки.
- Родителите се включват в планирането на мерките, когато това е приложимо, а поведението и резултатът от интервенцията се проследяват.
- Когато са налице основания, се прилагат мерките и санкциите по ЗПУО и Правилника за дейността на училището при спазване на установената процедура.

5. Работа със свидетелите

Свидетелите се насърчават да търсят помощ от възрастен, да не подкрепят или разпространяват насилието, включително чрез снимане и споделяне в интернет, и да оказват безопасна подкрепа на засегнатия ученик. Не се допуска натиск върху свидетелите или публично разкриване на информация, която може да ги изложи на риск.

VI. РЕГИСТРИРАНЕ, ПОВЕРИТЕЛНОСТ И ПРОСЛЕДЯВАНЕ

Случаите, които съгласно Механизма подлежат на регистриране, се вписват в училищния дневник/регистър за случаи на насилие и тормоз от определените лица. Документацията съдържа само необходимата информация за случая, предприетите действия и последващото проследяване.

Регистърът и свързаните документи се съхраняват при ограничен достъп и в съответствие с изискванията за защита на личните данни и вътрешните правила. Информация се предоставя само на лица и институции, които имат законово основание или служебна необходимост.

УКС анализира обобщени данни за случаите и ефективността на мерките, без ненужно идентифициране на ученици, и предлага промени в превантивните дейности, дежурствата, правилата и подкрепата.

VII. СИГНАЛИЗИРАНЕ И МЕЖДУИНСТИТУЦИОНАЛНО ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ

Всеки член на училищната общност може да подаде сигнал до класен ръководител, педагогически съветник/психолог, член на УКС, директор или друго определено лице. Сигналът се разглежда своевременно и с необходимата поверителност. Подателят не следва да бъде поставян в неблагоприятно положение заради добросъвестно подаден сигнал.

Когато има данни, че дете се нуждае от закрила, училището изпълнява задълженията за сигнализиране по Закона за закрила на детето и взаимодейства с компетентните органи. При непосредствена опасност за живота или здравето се предприемат спешни действия и се уведомява 112.

VIII. УЧИЛИЩЕН КООРДИНАЦИОНЕН СЪВЕТ

Съставът на УКС се определя със заповед на директора за учебната 2026/2027 г. Съветът координира превенцията и интервенцията, подпомага оценката на училищната среда, анализира обобщени данни, предлага мерки, участва в работата по случаи в рамките на компетентността си и изготвя годишен отчет.

Председател: .....

Членове: 1. – педагогически съветник

2. – учител

3. ..... – родител

4. ..... – ученик/ученичка ..... клас

IX. ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

1. С настоящите политики се запознават педагогическите специалисти, непедагогическият персонал, учениците и родителите по подходящ за тях начин.

2. Политиките се прилагат съвместно с действащия Механизъм за противодействие на тормоза и насилието, Алгоритъма за прилагането му, Правилника за дейността на училището, Етичния кодекс и останалите приложими вътрешни актове.

3. Документът се преглежда периодично и се актуализира при промяна на нормативната уредба, указанията на компетентните органи или при установена необходимост от практиката.

Съставил: Училищен координационен съвет за противодействие на тормоза и насилието в училище.

Приети на ПС с Протокол № ...../.....09.2026 г. и утвърдени със Заповед № РД-11-...../.....09.2026 г. на директора на училището.